

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Az „UJ KELET” telefoajai

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal — — — 977
Zs. N. Sz. — — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

SAJÓPOLITIKAI HETILAP

VI. évfolyam, 23. szám

Cluj -- Kolozsvár, 5683. Adar 28.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 430

Félévre — — 240

Negyedévre — — 130

Egy hónapra — — 45

Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lef

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 12 ck

Egy szám — 1 ck

1923. március 16. Péntek

Az iskola mindenkié

A tanszabadság minden em-
ber veleszületett joga. (Jean
Cantacuzino.)

Nem tudjuk pontosan hány évtizeddel ezelőtt mondotta Jean Cantacuzino, a román tudós, az európai ember ezt a klasszikus igazságot, de egyet tudunk pontosan, Cantacuzino abban a régi évtizedben nem gondolt arra, hogy egyszer a tudomány csarnokai elé az elfogultság, a gyűlölet állít öröket, akik visszaszorítják a tudásra odaigyekező ifjúságot. Jean Cantacuzino erre már csak azért sem gondolhatott, mert ezt ő el se tudta volna képzelni. Az ő elgondolásában nem kapuörök éltek, ő az ország minden tájáról göröngytelen utakat látott, amelyeken az ifjúság, ha tudományt akar, akadálytalanul eljuthat a tudományok házába. Képzletében az emberi fejlődés gyönyörű derengése élt: látta, az állam szeretettel csábítja a műveltség felé az ifjúságot, kiválasztotta teszi, gondoskodik róla, elkergeti gondjait, hogy képessége megtermékenyülhessen a tudás nemes gazdagságában. Jean Cantacuzino jelmondatában, a tudás mindenkié, ez az emberi igazság volt: a tudomány mindenkié, az állam a maga erkölcsi és anyagi hatalmával segít mindenkit, aki tanulni akar. Mert a tudomány a kultúra és a kultúra a boldogság.

Teodorescu brassói középiskolai tanár, újabb évtizedek embere, ő is, sokkal Cantacuzino után, a tanszabadság gondolatához viszi el a maga eszméit. De Teodorescu tanár nem a tanszabadságot hirdeti, ellenkezőleg, a szabadság megbéklyozását: a tankorlátot. Cantacuzino a szabadság légkörében élt, Teodorescu tanár olyan légkörben, amelyben egy népi kisebbség veleszületett jogát akarják guszta kötni. Teodorescu nem elégszik meg az egyetem numerusz klauzusz-mozgalmával, a zsidók művelődését már alsóbbfokon akarja korlátok közé szorítani, a középiskolákban, mert lehetetlennek tartja, hogy a zsidó művelt legyen, amikor sok keresztény nem juthat műveltséghez. A brassói tanár szerint a zsidóság városi nép, könnyen, kisebb anyagi áldozatokkal juthat az iskolához, mint a románság, amely jórészt falun él. A zsidóságot tehát ki kell szorítani népi arányszám szerint, hogy a percentuális túlsúlyt elveszítse. Mi feltételezzük, Teodorescu tanár jó román és jó pedagógus. Mi feltételezzük, hogy Teodorescu tanár azt szeretné és azt akarja, amit Cantacuzino, hogy a tudományhoz mennél több ifju jusson el, a város, a falu ifjúsága, mindenki, aki tanulni akar. És igen, — mi is természetesen tartjuk — Teodorescu tanár azt szeretné, ha elsősorban a román ifjúság tódulhatna az iskolákba. Ha semmi, semmi nem akadályozná őket. Ha így lenne, nem fájna még Teodorescu tanárnak sem a zsidó diákság. De ha ezt akarja és mást nem is akarhat, hiszi-e Teodorescu tanár, hogy a zsidóság kiszorítása az iskola padjából közelebb hozza az iskola falához azt a román ifjúságot, amelyet gazdasági okok és az állami gondoskodás mostohája tart onnan, vissza. Teodorescu tanár követelésével a „Dimineata” érveit állítjuk szembe, amelyek okosan, belátásosan és a gondolkodó ember logikájával vonják le a következtetést. Teodorescu nem azt éri el, amit akar. Nem tud újabb román ifjúságot vonni a tudományhoz, sőt ellenkezőleg, azzal, amit akar, csökkenti az ifjúság művelődési nivóját.

A nyugati államok büdzséjében nagy összegek szerepelnek a pedagógia céljaira. Éppen a „Dimineata” írja, az angolok, amerikaiak és franciák százezer dollárt áldoznak gyarmataik népének felvilágosítására, iskolákra, kollégiumokra, pedagógiumokra. Éppen a „Dimineata” írja, az angolok,

amerikaiak és franciák százezer dollárt költenek a zuluaké, az indiánusok nevelésére, ugyanakkor Teodorescu tanár az állam polgárainak egy rétegét akarja kiszorítani a középiskolákba. A nyugati államokban már a középiskolai tanulmányok is kötelezők jórészt, ami kötelező ott, azt Teodorescu tanár elérhetetlenné akarja tenni itt. Ezeket az érveket nem is mi sorakoztatjuk fel, egy román lap társunk. Olyan szimptoma ez, amely megnyugvást és bizakodást támaszt bennünk. Mert a Teodorescu elfogult szellemével szemben, amely az ország haladását, kulturáját és hímét áldozza fel egy rögeszmének, ottan áll a józan román közvélemény, amely higgadtan és emberien gondolkodik. Mi Teodorescunak igazat adunk egyben. Iga-

zat adunk abban, hogy a román ifjúságnak, a falusi-
nak is, lehetővé kell tenni, hogy tanulhasson, hogy
kulturához juthasson. Ezt a célt azonban nem azzal
fogja elérni Teodorescu tanár, hogy numerusz klau-
zusz után kiáltoz a középiskolákban, hanem azzal,
ha legalább ugyanennyi energiával az állam támo-
gatását kéri, fokozottabb és teljesebb támogatását
a szegénysorsu falusi ifjúság számára. Kulturált
ember, pedagógus és jó polgár nem kívánhatja,
hogy a meglévő tantermekeket zárják be, egyet kíván-
hat csupán: építsenek új iskolákat, szaporítsák a
tantermekeket, létesítsenek internátusokat, tegyék lehe-
tővé mindenki számára, hogy beülhessen az iskola
padjaiba. Mert Cantacuzino mondotta: a tanszabad-
ság minden ember veleszületett joga.

Tettleges obstrukció helyett távszónoklás

A kamara és szenátus viharos ülése. Meg akarják akadályozni Sándor-
József felszólalását. Straucher az „Infrafirea” cikkei miatt interpellált

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, március 15. A kamarában Junian
parasztpárti képviselő válaszolva Sassu miniszter
tegnapi szavaira, rámutat arra, hogy kora ifju-
ságtól fogva becsületlen munkával jutott mai
pozíciójába és visszautasítja azt a vádat, hogy a
Marmorosch bank igazgatóságának tagja. Egyéb-
ként is ez nem is olyan dehonesztáló, hiszen
Constantinescu, Banu és Duca miniszterek ma
egy éve még tagjai voltak e bank igazgató-
ságának.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter vála-
szol ezután néhány hozzáintézett kérdésre és
kijelenti, hogy a jövő évben 300 millió leit
fognak a hadikárosultak számára folyósítani az
állami kártérítés első részlete gyanánt.

Popovics Mihály az ostromállapot ügyé-
ben beszél, majd Gavril Tripon akarja foly-
tatni tegnap megkezdett beszédét. Újból bot-
ránny keletkezik, melynek az a vége, hogy az
elnök Popovics Mihályt, Justin Marescut és
Grofsoreanut a fegyelmi bizottság elé utalja.

Eközben óriási feltűnést keltet, hogy
Voicu Nitzescu, Tripon volt karassói ellenje-
lője, megjelent az erdélyi képviselők padsor-
ában. Voicu Nitzescu odakiált az elnökhöz:
Karasso igazi képviselője én vagyok, nem
Tripon, itt neki nincs joga beszélni, hanem
nekem. Erre a kveszterek és a csendőrtisztek
Nitzescut eltávolítják a teremből. Elnök az
ülést nagy zajban felfüggeszti.

Vihar a szenátusban

A szenátus ülésén Tomov kormánypárti,
a liberális beszarábiai nevében kijelenti, hogy
a beszarábiai által a szenátusban felolvasott
deklaráció nem képviseli egész Beszarábia ér-
zelmeit.

Soborala parasztpárti közbekiált: Önnek
nincs joga Beszarábia nevében beszélni, mert
Ön kinevezett képviselő.

A kormánypárt soraiban nagy lármá tör ki.
Gusti odakiált Aciu szenátorhoz: Hallgasson, önnek
nincs joga itt beszélni, ön nem román. Eközben
más incidens is keletkezik a liberális szenátorok és
egy karzatlatogató között, akit a rendőrség eltávo-
lit. Tomov folytatni akarja beszédét, azonban az
ellenzék pokoli lármával akadályozza és választási
csalással vádolja.

Ferechide elnök sajnálatának ad kifejezést,
hogy a szenátus nem tudja megőrizni nyugalma-
tát és kijelenti, hogy a botránnyokat el lehet kerülni,
ha úgy a többség, mint a kisebbség az elnökre
bizza a rendfenntartás jogát.

Ezután hitelesítik a jegyzőkönyvet, mire az
ellenzék elhagyja az üléstermet. Folytatják az al-

kormányreform általános vitáját, amelyhez elsőnek
Popescu lelkész liberális szólalt fel, az ortodox
egyház uralkodó jellegének fentartása érdekében.
Az ülés folyik.

Az eddigi liberálisok értekezlete

Bukarest, márc. 15. Az erdélyi kormánypárti
képviselők ma délelőtt 11 órakor értekezletet tar-
tottak a szenátus üléstermében. Mosoiu tábornok
közlekedésügyi miniszter rámutatott a kormány-
nak az erdélyi közigazgatás érdekében kifejtett munká-
jára kapcsolatban a tisztviselői fizetések rendszeres
kiutalásával. Ugyancsak Mosoiu tábornok indít-
ványára elhatározza az értekezlet, hogy meg fog-
ják akadályozni Sándor József magyar nemzeti
képviselő felszólalását az alkotmányvitában.

Az értekezleten bizottságot választottak, amely
az összes erdélyi lokális ügyeket meg fogja vizsgálni
és a kormány- és a miniszternek megfelelő megoldásokat fog
konkrét ügyekben javasolni. Egyes képviselők ki-
fogásolták, hogy a központi hatóságok semmibe
nem veszik közbenjárásukat. Az értekezlet végül
elhatározta, hogy az erdélyi többségi képviselők és
szenátorok ezután továbbiakig minden délelőtt össze-
gyűlnek a szenátusban.

Ujabb kizárások

A kamara szerda esti ülésén Lupas foly-
tatja beszédét és történelmi visszapillantást vet
az 1866. évi alkotmányreform megszavazásának
törvényeire.

Jorga félbeszakítja a szónokot és támadja
a nemzeti pártot a takistákkal történt fuzió
miatt.

Bratanu és Maniu Gyula kijelentik, hogy
a fuziót csak azután mondották ki, miután a
takisták elfogadták az erdélyiek programját.

Jorga válasza közben nagy zaj
támadt, úgy hogy az elnök kénytelen az ülést
felfüggeszteni.

Szünet után Lupas befejezi beszédét.
majd Gavril Tripon liberálist párti megy fel a
szószékre, de az ellenzék nem engedi szóhoz
jutni. Nagy botránny támad, amelynek az a vége,
hogy Deleu, Darau, Nemes, Micsa, Pop Gh.
és Dhraghics képviselőket fegyelmi bizottság
elő utalják. A bizottság az előbbi öt képviselőt
20—20, Dhraghicsot pedig 15 napi kizá-
rássra javasolta.

A képviselők elő akarják terjeszteni vé-
delmüket, azonban nem jutnak szóhoz. Eköz-
ben heves szóváltás keletkezik Junian parasz-
tpárti és Sassu kereskedelmi miniszter között,
amely újabb botránny eredményez.

Végül is a kizárássra javasoltak előterjesz-

tették védelmüket, majd a kamara megszavazta a fegyelmi bizottság javaslatát.

Az obstrukció új formái

Az ellenzék megváltoztatott harcítaktikájáról a Averescu-párti „Indreptarea” azt jelenti, hogy az újabb határozat szerint az ellenzéki szónokok beszédek méretével fognak obstruálni és utasítást kaptak a vezető tanácstól, hogy minden felszólalásnak legalább három órára kell terjednie. Az ellenzéki felszólalások kimerítése után pedig a liberális szónokokat lármával fogják megakadályozni beszédük elmondásában.

A liberális „Viitorul” a parasztpárt szándékolt forradalmáról irt tegnapi fejtegetéséhez ma azt fűzi hozzá, hogy értesülése szerint a forradalom gondolatát immár a caranisták is elejtették; nem azért, mert nem akarták, de mert belátták, hogy nem tudják provokálni.

A kormány liberális utódot keres?

Az utolsó napokban felmerült a kormányváltás kérdése és egyes körök Jorgát vagy Averescut, sőt Jorgát és Averescut együtt jóslták Bratianu utódjának. A „Lupta” mai száma foglalkozva a következő kormány kérdésével, ezeket írja:

— Utódot keres a miniszterelnök, mert tudja, hogy ha az alkotmányreformot tető alá is hozhatja, nem maradhat meg tovább az ország élén. Csak természetes, hogy igyekszik olyan utódot keresni, amely az általa megkezdett munkát folytatja. Olyan liberális kormányt akar a miniszterelnök a maga helyébe állítani, amely a Bratianu nélkül csinálja tovább Bratianuék politikáját. Erre a célra a legalkalmasabbnak Constantinescu javadalmi minisztert tartják, annál is inkább, mert tartanak tőle, hogy akarva, nem akarva, a mai kormány után amúgy is Constantinescu következik. Bizonyos azonban, hogy a Bratianuék nélkül megalakuló bratianista-kormány nem állhat ellent az ellenzék ostromának, főleg mert a királynak is mások a tervei.

Az uralkodó magatartása

Az „Adeverul” az udvar köréből szerzett információk alapján a következőket jelenti:

— A parlamenti események erősen befolyásolták a király felfogását. Sikertelen Bratianuék az uralkodót meggyőzni, hogy az alkotmányvita rendben fog lefolyni és ime, a legnagyobb botrányok támadtak. Egyrészt a botrány, de főleg a csatolt területek ellenzéki politikáinak állásfoglalása kedvtelentette el az uralkodót. Ezek közül is a beszarábiai magatartása ejtette gondolkodóba, mert Beszarábia ötvenkét képviselője közül negyvenegyen utasították el az új alkotmányt, ami a Bratianu értelmezése szerinti parlamentarizmus alapján is a beszarábiai román nép többségének elhatározását jelenti.

Interpelláció a kolozsvári „Infratirea” cikke miatt

Straucher zsidó nemzeti képviselő tegnap interpellációjában, amelyről távirat alapján röviden hírt adtunk, az antiszemita zavargásokkal foglalkozott a kamarában és követelte a rend helyreállítását a román egyetemeken. Straucher felolvasta a kamarában a liberális párt kolozsvári hivatalos lapjának, az „Infratirea”-nak több cikkét és azt kérdezte a miniszterelnöktől: hogyan tartja összeegyeztethetőnek a kormány hivatalos állásfoglalásával, a hivatalosan liberális „Infratirea” tudósításait, amelyekkel tudatosan uszítja az antiszemita diákokat és határozott zsidóellenes magatartást foglal el. Straucher interpellációjára még nem kapott választ.

* Legdivatosabb francia cipőket legolcsóbban készít Ordentlich Lajos Király-u. 18.

Sport kötött- stövött Áruház

aradi kötött és kötött-szövőgyár terakata

Kötött kabátok, svetterek,
kötött ruhák, harisnya és
keztü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

Mit követel a bukovinai zsidóság az új alkotmánytól

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Csernovitz, március 15. A bukovinai országos cionista szervezet a következő kiáltványt bocsátotta ki az alkotmányreform parlamenti tárgyalása alkalmából:

Ezekben a napokban, amikor Románia kormánya a zsidóknak az államhoz való viszonyát is szabályozó új alkotmánytervezetet terjeszt a parlament elé, kötelességünknek tartjuk, hogy felszólítsuk ennek az országnak összes zsidó lakosait, emeljék fel szavukat a kormánynak az alkotmánytervezetben helyet foglaló ama kísérletei ellen, amelyekkel a zsidó lakosokat az ország többi lakosaival szemben jogukban megrövidíti.

Az alkotmánytervezet százharmincharmadik szakaszában olyan lehetetlen előfeltételeket szabnak, amelyek állampolgári viszonyaink szabályozását értéktelenné teszik. Ezenkívül a zsidókra vonatkozó királyi dekrétum kodifikálásában is teljesen elégtelen és a zsidóságot az önkénynek kiszolgáltatott megoldást látunk, amely az állam és a lakosság kárára a közeletet megbénítja, ugyanakkor, amikor a világ összes kulturált államaiban a zsidóság teljes emancipációján már régen túl vannak.

Amidőn arra törekszünk, hogy népi idealunk gondozása mellett Nagyrománia fejlődésért mindent megtegyünk, követeljük, hogy az alkotmánytervezetben az összes állampolgári, nemzeti és felekezeti jogok a nemzetközi békeszerződések alapelveinek megfelelően tiszteletben tartassanak.

Ennek értelmében követeljük, hogy elhelyezt a kitétel helyett „minden román”, ez foglaltassék be: „minden román állampolgár” részesüljön az alkotmánytervezetben biztosított jogokban. Követeljük annak általános megállapítását, hogy az 1920 szeptember huszadika előtt Romániában élő zsidók minden különös formáság mellőzésével állampolgároknak tekintendők, feltéve, ha valamilyen más állampolgárságért önszándékból nem optáltak. Követeljük ezenkívül annak elismerését, hogy kulturális, nemzeti és vallási ügyeinkben önállóan intézkedhessünk, valamint, hogy népi összességünkkel arányos képviselőtünk legyen a parlamentben.

Elvárjuk, hogy a törvénytalkotó tényezők függetlenül és a napi áramlatoktól meg nem tévesztve, egy modern állam szükségleteinek helyes felismerésével fogják megoldani a romániai zsidókérdést, el fogják ismerni követeléseink jogosságát és az országnak olyan alkotmányt fognak adni, melyet nekünk zsidóknak sem lesz semmi okunk kifogásolni.

A Haardt-misszió a Szahara átszeléséről

A misszió visszaindult Franciaországba

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Párisból jelentik: A Haardt—Audouin—Dubreuil misszió, amely legutóbb átszelte a Szaharát, Tombuktuból visszatérve, tegnap megérkezett Uargiába, a tuggurti utvonallal legutolsó állomására. Tuggurtban már várták a misszió tagjait az ottidőző párisi és algiri újságírók. Tuggurt város bejáratánál nagyszerű ünnepély játszódtott le, amelyet a városka lakossága rendezett a misszió fogadására. A misszió tagjai: Andree Citroen és felesége, Estienne tábornok és Kegresse mérnök délután érkeztek meg a város kapujához, ahonnan rövid időzés után egyenesen a pályaudvarra hajtottak, hogy Bisoran keresztül, Algirba érve hajóra szállhassanak Franciaország felé.

A pályaudvar éttermében bankett volt, amelyen Andree Citroen a következőket jelentette ki utjáról a újságíróknak:

— A Szahara átszelése a legpompásabb benyomásokat szolgáltatva. Megismerkedtünk a Szahara bensülötteivel, ezenkívül felfedeztünk egy alkalmas utvonalt autók számára. A legközelebbi évben ismét megtegyük ezt a kirándulást, akkor már remélhetőleg élénk közlekedés lesz a Szaharában. Kegresse mérnök a következőket mondotta:

— Utunkkal nagyon meg vagyok elégedve. Az az autótípus, amelyet használtunk, elsőrangú szolgálatokat tett, ahol pedig már autót nem használhattunk, ott olyan tevéken mentünk tovább, amilyen típusokat annakidején H. Miklós cár használt. Tevéink nagyszerűen mentek és a forró éghajlatot a legnagyobb örömmel bírták.

Ezután Haardt, a misszió vezetője emelkedett szólásra.

— Annyit mondhatok, várakozásan felüli jó impresszióban volt részünk a Szaharában. Csupán az ut egy része, a szudániai, okozott sok akadályt az átutazásnál. Elhagyva Inallahot, olyan sziklás vidékre jutottunk, amely lehetlenné tette az autók használatát. Az Araki-szorosban (sziklaszorost kell érteni) sokszor dinamittal kellett utat vágnunk. Tombuktuban elértük utunk végcélját. Visszafelé semmi különös kalandunk nem volt. A bensülött lakosság csodálatosképpen sehohsem idegenkedett tőlünk, pöffögő autónktól nem féltek, sőt mindenütt közeledtek hozzánk és meginvitáltak óázisukba. Azt hiszem, csak primitív emberek lehetnek, ennyire feuntartás nélkül, jók.

A bankett a késő órákig tartott és másnap este már szedte fel a borgonyait a „La Franco” hajó az algiri kikötőben és vitte Páris felé a missziót.

Március és október vitája a magyar nemzetgyűlésen

Március 15.-ét nem merik megünnepelni

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés tegnap ülésén heves napirendi vita fejlődött ki. Horváth Zoltán azt indítványozza, hogy a legközelebbi ülést március tizenötödikén tartsák meg és tárgya Petőfi emlékezete legyen. Bethlen felszólalásában kijelenti, a kormánynak eleinte az volt szándéka, hogy Petőfi emlékére március tizenötödikén ülést tartsanak, de a szocialistáktól nem kapott garanciát az ülés zavartalan biztosítására.

Zsitvay interpellációjában felhívja a kormányt, vessen véget az újabb októberista és köztársasági párti agitációknak, amik csak a közvélemény nyugtalanítására alkalmasak. Felemlíti, hogy külföldön az izgatottak és az országra veszedelmes elemekkel szemben sokkal radikálisabban járnak el. Bethlen válaszában elismeri, hogy a radikálisizmus csakugyan mindent el akar pusztítani, ami az országban konzervatív. Beszél a Galilei-kör működéséről és kijelenti, hogy a kormány minden eszközt kész igénybe venni, hogy az októberi események meg ne ismétlődhessenek. A kormány tudja, hogy az ország határán kívül és belül propaganda folyik az októberi irány feltámasztásáért. A kormánynak kötelessége a propagandával szemben megvédeni a nemzet érdekeit. Ezért igénybe is fogja venni az összes törvényes eszközöket.

A jobboldalon és a középben Bethlen választ helyeslés, taps és éljenzés között hallgatják. A Ház a választ tudomásul vette. Vázsonyi személyes kérdésben szólal fel és kijelenti, hogy elítél minden forradalmi mozgalmat, akár jobbról, akár balról történik.

Az ülés további folyamán Hegyemegi Kiss, Perlaki és Farkas Tibor képviselők a tisztviselők kivánságait terjesztik a nemzetgyűlés elé. Perlaki számokkal bizonyítja, hogy a tisztviselők képtelenek megélni fizetésükből és sürgeti a fizetés rendezését. Farkas Tibor helyteleníti, hogy a tisztviselők a közalkalmazottak nemzeti szövetségének gyűlésén a kormány politikáját bírálják. Utána felolvassa Keletinek, a MÁV elnökgaztatójának egyik rendeletét, mely egy akar lakást szerezni a vasutasoknak, hogy megfenyegeti az egyes községeket, ha nem látják el a vasutasokat lakással, nem fogja megállítani állomásukon a személyvonatot. Farkas tiltakozik a rendelet ellen.

Bethlen válaszában kételkedik abban, hogy Keleti igazgató az említett rendeletet kibocsátotta volna, de ha megtörtént, a kereskedelmi miniszter gondoskodni fog az eljárás megindításáról. A tisztviselők kérését, hogy százszázalékos fizetésemelést kapjanak, a pénzügyminiszter azért nem teljesíthette, mert nem tudja beilleszteni a költségvetésbe.

Mivel a lékig es segélyt kérdésé

A

tása, ju

fogják,

idejében

Ezzel k

kodni f

Nem hi

jára hel

mák mu

cseleked

kormány

jazva, d

mokles-

Ha ez r

helyzetb

tudomás

A kolo

elvi dő

A kis

A

tatta a

Szilágyi

hogy a

ki, majd

lában ne

—

Szilágyi

Asszonyv

Azután h

és megve

mondhatt

Ug

az a rom

belőlem!

Szil

hozták a

Ge

vallja, fig

mindenki

keletkezte

volt, ami

Szilágyi

parancs

egész töm

Szil

Eln

Szil

boruban e

nak a ha

Eln

Szilágyi

tést az ug

Ge

tem, de a

sőbb, ami

verezte ö

Bát

Eln

vonuljon

Bát

és ő azt n

Eln

Ge

A v

nem tudta

hogy cse

lefegyvere

zsef, Bato

nár Sando

Ugy

hatodik

rendelete,

harminc k

amelyre E

sem szabac

tálja ezt.

Dr.

után kéri

vénycikk s

Stav

itt katonai

büntetőtrv

nk, követeljük, hogy az összes állampolgári, a nemzetközi béke-egyelemben tiszteltben

veteljük, hogy ebe minden román, az román állampolgár vezetben biztosított általános megállap

ptember huszadika minden külföldi mpolgároknak tekin

yen más állampol em optáltak. Köve merését, hogy kul gyveinkben önállóan hogy népi összessé

ánk legyen a par

énytálcó tényezők mlakoktól meg nem lam szükségleteinek a megoldani a ro

ák ismerni követe zúgnak olyan alkot nekünk zadóknak gásolni.

óber vitája zetgyűlésen rik megünnepelni stitójától

nemzetgyűlés tegnap lejődött ki. Horváth y a legközelebbi ülést meg és tárgya Petőfi szólásában kijelenti, pándéka, hogy Petőfi a ülést tartsanak, de ranciát az ülés zavar

n felhívja a kormányt, ista és köztársasági a közvélemény nyug liti, hogy külföldön eszedelmes elemekkel járnak el. Bethlen radikálisus csák

ani, ami az ország kletör működéséről minden eszközt kész eri események meg ny tudja, hogy az propaganda folyik az A kormánynak kömben megvédeni a e is fogja venni az

pen Bethlen válaszá zott hallgatják. A Vázsonyi szemé jtelenti, hogy elitel akár jobbról, akár

Mivel azonban az árak harminctól hatvan száza lékig emelkedtek, ebben az arányban hajlandó a segélyt fokozatosan emelni. A természetbeni ellátás kérdését a kormány revízió alá veszi.

A főkérdés a tisztviselők létszámának apaszása, június elsején minden elbocsátandóval közölni fogják, hogy október elsején távoznok kell, hogy idejében gondoskodhassanak elhelyezkedésükről. Ezzel karöltve az illetékes szakminiszter gondoskodni fog az elbocsátott tisztviselők elhelyezéséről. Nem hiszi, hogy a tisztviselők a sztrájk álláspontjára helyezkedjenek, de ha mégis ilyen szimptomák mutatkoznának, a kormány fogja tudni, mit cselekedjék. A tisztviselőkhöz szólva kijelenti, a kormány tudja azt, hogy nincsenek kellően díjazva, de ez addig lehetetlen, amíg a jóvátétel Dmokles-kardja el nem tűnik az ország feje fölött. Ha ez megtörténik, a tisztviselők rögtön jobb helyzetbe jutnak. A választ a Ház nagy többsége tudomásul veszi.

A kolozsvári VI. hadtest hadbíróóságának elvi döntése az erdélyi katonai törvények hatálytalanságáról

A kiskerekii lázadási per második napja —Az Uj Kelet tudósítójától —

A hatodik hadtest hadbíróósága tegnap folytatta a kiskerekii lázadási per tárgyalását. Elsőnek Szilágyi Józsefet hallgatták ki, aki azt vallotta, hogy a bevonulási parancsot értelmetlenül dobolták ki, majd pedig a kisbíró kihirdette, hogy egyáltalában nem is kell bevonulni.

— Elmentem Gedeon jegyzőhöz, — valja Szilágyi — aki kijelentette, hogy a szomszédos Asszonyvásáron sem értik a bevonulási rendeletet. Azután hívták a csendőrök, bezártak őrszobájukba és megverték. Azt hiszem, a jegyző árult be. Azt mondhatta rólam, lázítom a népet, ne vonuljon be.

Ügyész: Beismeri, hogy azt mondta: nincs az a román isten, aki román katonát csináljon belőlem!

Szilágyi: Csak a grófokat szídtam, akik bebozták a románokat.

Gedeon jegyző kihallgatása következik. Azt valja, figyelmeztette a népet, ne csoportosuljon és mindenki vonuljon be ezredéhez. Hogy zavarok keletkeztek, ennek az az oka, hogy a dobos részeg volt, amikor a rendeletet kidobolta. Állítom, hogy Szilágyi József lázította a népet a bevonulási parancs megtagadására. Hallottam, amikor egy egész tömegnek szónokolt, ne szolgálják a románokat.

Szilágyi József (mondani akar valamit):

Elnök: Tessék.

Szilágyi: A jegyző ellenségem, mert a háboruban az ő akarata ellenére kijártam családomnak a hadisegélyt.

Elnök (Gedeonhoz): Ha maga látta, hogy Szilágyi lázítja a lakosságot, miért nem tett jelentést az ügyészségnek?

Gedeon: En azonnal telefonon jelentést tettem, de az ügyész, ugylátszik, nem intézkedett. Később, amikor a csendőrök kijöttek, a nép lefegyverezte őket.

Bátori Lajos vádlott következik.

Elnök: Mondta-e valaki magának, hogy ne vonuljon be?

Bátori: Senki. De én kérdeztem a jegyzőt és ő azt mondta, nem kell bevonulni.

Elnök: Kérdezte magától, Gedeon?

Gedeon: Nem kérdezett tőlem semmit.

A vádlottak és tanúk általában azt vallják, nem tudtak a bevonulásról, azt pedig tagadják, hogy csendőrök jöttek volna ki értük és hogy ők lefegyverezték volna őket. Baton Lajos, Kiss József, Bátori Károly, Kiss Lajos, Gál József, Molnár Sándor ezt vallják egyhanguan.

Ügyész kéri a bíróságot, szögezze le, hogy a hatodik hadtestparancsnokság harmadik számú rendelete, amely arra vonatkozik, hogy a határtól harminc kilométernyire, tehát azon a területen is, amelyre Kiskerekii esik, nem volt szabad és ma sem szabad gyűléseket tartani. A bíróság konstataálja ezt.

Dr. Germán Traján védő a kihallgatások után kéri a bíróságot, hogy az erdélyi 863. törvényeik szerint ítéljen.

Stavrica ügyész, arra való hivatkozással, hogy itt katonai bűncselekményről van szó és a katonai büntetőtörvény az egész országban egységes, ellenzi

ezt és a régi regáltbeli katonai kodexek alkalmazását követeli. A bíróság is erre az álláspontra helyezkedik.

A védők, Germán és Oprea, a tegnapi tárgyalás folyamán nyolcszor jelentettek be kifogást a tárgyalás menete ellen, de a bíróság mind a nyolcszor visszautasította őket.

Az esti órákban folytatták a tanúkihallgatásokat. Elsőnek

Lezian csendőrőrmestert szólították, akit a

Még husvét előtt tárgyalni kezd Németország Franciaországgal Az alsóház leszavazta a franciaellenes javaslatot

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, márc. 15. A „Newyork Herald“ párisi kiadása jelenti, hogy igen előkelő személyiségtől arról értesül, hogy Franciaország és Németország még husvét előtt megkezdte a tárgyalást.

Berlin, március 15. A „Berliner Tagblatt“ párisi jelentése szerint egyik belga miniszter kijelentette, hogy bár Franciaország és Belgium legjobb barátok, mégis a jóvátételi politikában különböző nézetet vallanak. Belgium a legnagyobb súlyt az antant fentartására helyezi, mert sohasem felejtheti el, hogy Anglia háborúba vonult akkor, amikor Belgium semleges-ségét megsértették. A párisi Matinnek az a véleménye, hogy a német birodalom, a német vasutasok tekintetében módosította eddigi hajthatatlan álláspontját, mert megengedte a csatlós vasutasoknak a szolgálatbalépést.

Páris, márc. 15. A „Petit Parisien“ mai száma szerint a francia kormány figyelmét nem kerülte el, hogy Németország az utóbbi időben a versaillesi szerződést a legdurvábban megsértette és ennek töleg a leszerelésre vonatkozó rendelkezései elé akadályokat gördített, azonkívül a szövetséges katonai ellenőrző bizottságokat munkájában gátolja. A francia kormány figyelmezteti Németországot, hogy a versaillesi szerződés értelmében a leszerelési kötelezettséggel kapcsolatosak a Rajna balpartjának kiürítésével. A francia kormány ragaszkodik eredeti álláspontjához és a Rajna balpartjának

lázadók, amikor őket bevonulásra akarta kényszeríteni, állítólag lefegyverezték.

Dr. Germán védő Lezian kihallgatása ellen kifogást jelent be, amit azzal indokol, hogy Lezian a karzaton végighallgatta az összes eddigi tanúk és vádlottak vallomását, amiáltal kihallgatása a törvényekkel ellenkezőbe jutott.

A bíróság úgy dönt, hogy a védő kifogását nem fogadja el és Leziant kihallgatja.

Ítélet a hét végére várható.

kiürítésére kitűzött határidő nem lép életbe addig, amíg Németország nem felel meg a leszerelési kötelezettségeknak.

Berlin, márc. 15. Rosenberg külügyminiszter a birodalmi gyűlésen holnap tart beszámolót a Ruhr-problémáról.

A bueri temetés

Buer, márc. 15. Szerdán temették el katonai pompával a két meggyilkolt francia tisztet. A gyászünnepség a katonai csapatok felvonulásával kezdődött, az egyházi szertartást abban a templomban tartották, amelynek közelében a tiszteket agyonlőtték. Az arrasi püspök gyászbeszéde után Maginot hadügyminiszter, Degoutte tábornok mondottak gyászbeszédet, amelyek közül egyik sem volt mentes politikai vonatkozásoktól. Azután a koporsókat ágyu-laffottákra helyezték és a csapatok diszkuráltetésben az állomásra vitték, ahonnan külön vonat szállítják tovább Franciaországba. A temetés ideje alatt az üzletek zárva voltak. A temetéstől a német lakosság teljesen távoltartotta magát.

Negyvennyolc angol szótöbbség a Ruhr mellett

London, márc. 15. Az alsóház tegnap ülésén a Ruhr-vidék feletti vitát befejezték és Symor franciaellenes javaslatát 48 szótöbbséggel elvetették.

Tutankhamen sirja

Bécs, március 15. Willfort mérnök tegnap a mérnökegyesület dísztermében érdekes felolvasást tartott a lord Carnarvon által felfedezett Tutankhamen fáraó-sírról. Willfort mérnök néhány évvel ezelőtt a mérnökegyesület megbízásából beutazta Egyiptomot és eljutott egészen Assuanig. Gyűjtötte a régi Egyiptom emlékeit, amiket ez alkalommal be is mutatott. Beszédéből a következőket közöljük:

„Az egyiptomiak halálkultusza azon a hiten nyugszik, hogy halála után az ember folytatja mindazokat a szokásokat, amiket itt az életben átörökölt és megszokott. A halott mellé helyezik a sírba mindazokat az edényeket és szerszámokat, amelyet szeretett és amelyeket nélkülözhetetleneknek tartott. A fáraók sírűregében ruhákat helyeztek el, ékszereket és egyéb drágaságokat, különösen azokat, amelyekkel a király ünnepnapokon pompázni szokott. Az üreg elé kis szobrocskát állítottak, amelyekről azt hitték, hogy egy varázsszó életre keltheti őket. Ha ezekbe azután élet lehelődik, tudni fogják, mi a kötelességük a fáraó iránt. Ki fogják szolgálni a királyt és dolgozni fognak érte.

A fáraó bebalzsamozott tetemét szarkofágba helyezték, magát a szarkofágot egy másik koporsószertű foglalatba tették, azt pedig egy újabb szarkofágba.

Legritkább eset volt, hogy a királyi halottak egy emberöltőn túl is nyugodtan fekdüthettek szarkofágjukban. Néhány évtized múltán szinte törvényszerűen kifosztották a fáraók mumimáit. Amikor erre rájöttek, a holttestet rendszerint átvitték egy másik nyugvóhelyre. Megtörtént, hogy nemcsak a holttestekre aggatott ékszereket és drágaszövést ruhákat lopták el, hanem a szarkofágok valamelyikét is, sőt némelykor az összes koporsókat, amelyeknek szépívű vereteit értékesíteni lehetett. Minden halottfosztogatás alkalmával a fáraót más-más nyugvóhelyre helyezték és ha már minden koporsóját és minden ruháját ellopták, akkor valamelyik sziklahasadékba tették, ahol

addig maradt, amíg a tudósok kutatásaik közben rájuk nem bukkantak és el nem vitték valamelyik muzeumba, leginkább a kairóiba.

Lord Carnarvon és munkatársai több éven át kutattak kietlen elhagyott vidékeken. Néhány kiásott régiség, vázák maradványai, ősi szerszámok mutatták a kutatók számára az utat, merre kell keresniök a fáraó nyugvóhelyét. Az első nyom egy lefelé vezető lépcső volt. Az első pillanatra úgy látszott, mintha ócskaságokat fedeztek volna fel a lépcső alatt megnyíló üregben. Néhány nap múlva aztán beljebbhatoltak és több napfény mellett dolgozhattak. Itt már kitarult a kutatók előtt az egyiptomi óskor hatalmas pompája. Egy óegyiptomi tábori szék volt az első, amiből meglehetősen állapítani, hogy fejedelmi sírra akadtak. Olyan kosarakat találtak, amelyeknél különbekeket ma sem fonnak. Ott találták továbbá az uralkodó festett szobrát is, amelyről eleinte azt hitték, hogy nem egyéb próbababunál, amit a fáraó szobái használtak. A fej azonban olyan művészi aprólékos-sággal van kidolgozva, hogy most már semmi kétség nem merülhet fel aziránt, hogy ez a fáraó képmása.

Nem valószínű — mint ahogyan sokan állítják —, hogy a feltalált mumia nem Tutankhamen holtteste. Valószínű, hogy ezt a sirt valami rendkívüli körülmény következtében a halottak nem bántották. Az is meglehet, hogy akik eltemették, értették a módját úgy eltemetni Tutankhament és kincseit, hogy arról csak beavatottak szerezhettek tudomást.

— Nagy tüzvész Hamburgban. Berlinből jelentik: Hamburgban óriási tüzvész dühöngött a kikötőben, amely többmilliárd kárt okozott. A tűz tizezer négyzetméter területen pusztított.

— Vilna a lengyeleké. Párisból jelentik: A nagykövetek tanácsa Vilna városát és vidékét Lengyelországnak ítélte és jóváhagyta rigai szerződésben megállapított határ vonal: Oroszország és Lengyelország között.

Newyorki kóborlások

Irta Roda Roda

A szesztilalom

Még mindig nem beszélnek másról, mint az alkoholtilalomról. A rendelkezés hívei és ellenségei ideálistákból és érdekeltekből állanak. Az ellenfelek materiális okokból ellenzik a tilalmat. Kik ezek? Vendéglősök, pálinka- és sörfőzők és krumplitermesztő farmok tulajdonosai. Bort csak Kaliforniában és Floridában sajtolnak, ezek nyugodtak lehetnek, mert terméküket értékesíthetik.

Ki idézte elő a tilalmat? Azt mondják a nagyipar. Rockefeller egymaga százmillió dollárt költött erre a célra. Miért? Azért talán, mert fájt neki, hogy a nép egészségét alássa az alkohol? En elhiszem neki, de vannak emberek, akik egész más okot látnak ebben.

Az amerikai munkás bérének jó részét alkoholba ölte. A nagyipar most megvonta a munkástól a pálinkát, hogy takarékosra nevelje, kispolgárrá tegye és ilyen módon mentse meg a bolsevizmustól. Így oktattak ki engem. Az azonban messzemenő kapitalista politika lenne.

A prohibíció ellenfelei azt mondják, hogy mostanában több alkoholt fogyasztanak az Unióban, mint azelőtt, mert a tiltott gyümölcs jobban ízlik. Igaz, az ember nem egyszer lát támolygó részegeket, de az az állítás, hogy a whiskit többen fogyasztják, bolondság. Nem lehet egykönnyen alkoholhoz jutni. Az ára ötször annyi mint azelőtt és bizony nehezen lehet megszerezni. Akik régente megszokásból és mert utjuk kávéház előtt vitt el, gondolkodás nélkül lebőpintettek egy pohárka konyakot, azok bizony most meggondolják, ugyan-e egy pohár szíverősítőt. Bizonyos, hogy az Atlantis szigetektől ezerszámra csempésznek be alkohollal teli hordókat és bizonyos, hogy az Egyesült-Államokban is főznek különböző snapszokat titokban.

Az alkoholtilalom része az Unió alkotmányának. Súlyosan büntetik a készítőjét, kizárják és a szállítóit. A rendőrgyűlések egész hadserege őrökdi a tilalom megtartására.

Az alkotmány azonban csak részegítő italokra vonatkozik és közelebről nem határozza meg, mi értendő alatta. Most úgy értelmezik ezt a kitételeket, hogy részegítő ital az, amely egy fél százaléknál több alkoholt tartalmaz. Az alkoholtilalom ellenzői azt hiszik, hogy az alkotmány megsértése nélkül nyugodtan ihatnak könnyű bort vagy sört. Csak az alkotmány idevonatkozó határozatának magyarázatáról van szó. Newyork államában egyébként a szesztilalom betartását ellenőrző detektíveket visszarendelték.

Lehet, hogy ez első lépés a tilalom enyhítése felé.

Azt mondják, a tilalom meghonosítása óta a bűnbölcsek száma is megsaporodott. A háború idején vezették be az alkoholtilalmat. Miféleképpen az alkohol nem tiltották el, mégis az atóbbi évek bűnbölcsei statisztikája megnagyobbodott. Mi ennek az ódiomát a háborúra hárítjuk.

Európai propaganda, európai művészet

A művészet nagyon hozzáigazodik az amerikai ízléshez. A legjobb európai tehetségek az amerikaiak kívánságai szerint termelnek és a festészetben a vázlatosság már nem uralkodik. Kívánják, hogy a festmény minden részében alaposan ki legyen képezve. A foltokat nem akceptálják. Nem szeretik a szenvedések megrajzolását.

Ez a nép szereti az életet. Naíval vidám nép, kiméletlenül kemény, ártatlan és egyuttal kedélyes.

Csak el kell menni Newyork valamelyik színházába. Shakespeare ritkán adják és nagyon megválogatják a nagy angol darabjait. Legtöbbször a „The Egoist” című Hecht-féle könnyű vígjáték kerül színre, de már ezt se nézik nagyon, noha Ditrichstein, Newyork Bassermann-ja játsza a főszerepet. Nem szeretik — mondják — a darabban rejlő erotikát.

A negyvennegyedik utcában Capek bestvérek rovardramáját adják elő, a prágai cseh nemzeti színház kiállításában. A darab harmadik felvonása: a hangyák háborúja, olyan keserű szatíra, amelyet átérte az amerikaiak is. Sajtójuk dicsérte a darabot. A színház előcsarnokában szlovák népművészeti tárgyak vannak kiállítva.

Már a középiskolákban is?

Egy brassói tanár javaslata a zsidó tanulók „proporcionális” elosztásáról

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A numerusz klauzusz-mozgalom kezd kiterjedélyesedni. Egyes bajkeverők most már nemcsak az egyetemekre, de a középiskolákra is ki akarják terjeszteni azt a valóban huszadik században illő rendszabályt. Ezek után nem lesz meglepő, ha maholnap valaki a javaslattal áll elő, hogy a zsidókat az elemi oktatásból is zárják ki.

A kormányhoz közelálló „Universul” tegnap Petre J. Teodorescu brassói középiskolai tanár cikkét közölte, amely a numerusz klauzusz helyett „a zsidók proporcionális elosztását” javasolja a középiskolákban is.

— Középiskoláink — írja Teodorescu — majdnem kivétel nélkül a városokban vannak elhelyezve, ahol a zsidók nagyobb számmal élnek, a zsidó szülők tehát könnyen taníthatják gyermekeiket. A keresztény román gyermekek szülői nagyrészt falusiak, ezért tanításuk nagy anyagi áldozatot kíván. Szükséges ezért, hogy törvényileg korlátozzuk a középiskolákban tanuló zsidók számát a zsidóknak a keresztény lakossághoz való arányához viszonyítva.

A „Dimineata” ma vezércikket szentelt Teodorescu fejtegetéseinek és a következőket írja:

— Nem állanak rendelkezésünkre a statisztikai adatok, de feltételezzük, hogy a tanár urnak igazsága van. Ebben az esetben azonban a veszély nem abban rejlik, hogy sok a zsidó tanuló, hanem

abban, hogy kevés a keresztény. Ha a zsidók könnyebben jutnak hozzá az iskolához, mint a keresztények, nem a zsidók iskoláztatását kell megnehezíteni, hanem a keresztényeket könnyebbé tenni. Internátusokban kell elhelyezni a vidéki román tanulmányokat kedvezményes anyagi feltételek mellett, másrészt decentralizálni kell a középiskolákat. Hisz talán Teodorescu professzor, hogy a zsidók számának erőszakos csökkentésével szaporítani fogja a középiskolákban a keresztény tanulók számát? Nem, csak leszállítanók vele általában a tanulók számát, ami valóban nem nemzeti érdek.

Anglia, Amerika és Franciaország — folytatja a Dimineatában a vezércikkirő B. Branisteann, a kiváló publicista — százmilliókat költ, hogy alkalmat adjon a tanulásra a kaffereknek és kínaiaknak és ime, egy román tanár azt indítványozza, hogy Románia zárja ki iskoláiból saját országának fiait. A tanszabadság — mondotta a tudósunk Jean Cantacuzino — minden emberrel veleszületett jog. Civilizált elme ezt nem vonhatja kétségbe és hisszük, Teodorescu tanár is tisztában van vele. Am az antiszemita agitáció elhomályosította a legkulturáltabb elméket is és a numerusz klauzusz megzavarta a legobjektivebb intellektuáljeinket. Pszichózis ez, mint minden más pszichózis, amely el fog mulni. És ha ennek nyomán a kormány azt a tanulságot fogja levonni, hogy a közoktatásra ezután nagyobb súlyt kell helyezni és ezt meg is teszi, hálásak is leszünk ennek a pszichózisnak. De más tanulságot semmiesetre sem vonhatunk le.

Török különbéke Görögországgal?

Súlyosak Angora ellenjavaslatai

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, márc. 15. Holnap érkezik ide egy konstantinápolyi kurir, aki magával hozza a török ellenjavaslatokat. Franciaország és Olaszország közölték az angol kormánynyal, hogy szakértőiket elküldik Londonba, ahol Törökország is képviselve lesz.

London, márc. 15. Mértékadó körökben az a felfogás, hogy a török ellenjavaslat olyan súlyos, ami szükségessé teszi a szövetségesek szakértőinek előzetes tanácskozását. Csupán a szakértők véleményének meghallgatása után lehet majd megfor-

mulázni a végleges választ. A szakértők rövidesen összeülnek, de az értekezlet székhelye még nem ismeretes.

Konstantinápoly, márc. 16. A török kormány értesítése szerint Görögország hajlandó diplomáciai úton újból felvenni a tárgyalásokat Törökországgal.

Államszövetség Keleten?

London, márc. 15. Szíria, Palesztina, Mezopotámia és Arabia képviselői néhány nap óta tanácskozást folytatnak, hogy egy nagy szövetséges állammá egyesüljenek föderációs alapon.

Kolozsvár polgármestere pénteken átveszi hivatalát

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozsvár polgármestere, Dr. Pop Julián ma délben megérkezett Bukarestből, ahol tíz napon át tartózkodott, részint a felfüggesztésével összefüggő ügyek elintézése miatt, részint azért, hogy a város ingatlanainak visszaszerzését szorgalmazza. Erre nézve a polgármester biztató kijelentéseket kapott. A város tehermentesítése szempontjából nagyon fontos telektügy rövidesen az agrárbizottság elé kerül és nemsokára a város ismét ingatlanai és erdői birtokába jut.

— A belügyminiszter — mondotta a polgármester — haladéktalanul fölhívatta Goma Pál vezérinspektort és jelentést tettetett az ellenem folytatott vizsgálatról. Goma jelentette ki, hogy a további eljárásra nincs ok és a felfüggesztés visszavonására tett előterjesztést. Én azonban — folytatta a polgármester — követelem magam ellen a tegyemi vizsgálatot és arra kértem a belügyminisztert, hogy az iratokat terjesztse fegyelmi bizottság elé. Akarom, hogy a város közönsége, melynek ügyeit becsülettel és lelkiismerettel négy év óta intézem, lássa, milyenek ezek az ellenem felhozott vádak.

Pénteken a polgármester ismét átveszi hivatalát.

— Nem találták meg dr. Carniol gyilkosát. Bukarestből jelentik: A dr. Carniol meggyilkolása ügyében folytatott nyomozás eddig nem vezetett eredményre. A rendőrség számos anonim levelet kapott, amelyek többnyire fantasztikus adatokat szolgáltatnak, minden alap nélkül.

Erdélyi hitelezői védegyelet felállítását tervezi a kolozsvári kamara

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a közgazdasági élet nagyfontosságú intézményének, a hitelezői védegyeletnek megvalósítását tervezi. A hitelezői védegyelet a nyugati államok kitünően bevált intézményének alapján létesülne, szabályait a nagy metropolisok Berlin, Bécs, Budapest védegyeletei statumainak figyelembevételével állítják össze és működési körébe egész Erdélyt és a Bánátot felölelné.

A kamara a különböző érdekképviseletek, a kereskedők, gyárosok és iparosok szervezeteit már felkérte, hogy delegátusait küldjék el a kamara szakbizottságába, amely kívánságuk figyelembevételével fekteti le a hitelezői védegyelet alapjait.

A hitelezői védegyelet az iparkamara kebelében, de attól függetlenül működne az iparkamara székházában. A kamara vezetősége akciót kezdeményezett abban az irányban is, hogy a Temesvárt működő és a Nagyváradon tervezett hitelezői védegyeletet kapcsolják be a Kolozsvárt létesítendő védegyeletbe, mert miután a védegyelet fentartási költségei a tagokat terhelné, az eredményes működés érdekében helyes volna az erők szétforgácsolása helyett azok egységesítése.

Csipkefüggönyöket

legszebben és legolcsóbban

két nap alatt tisztít az

Erzsébet-mosóda

Ciuj, strada A. Vălcu (Banffy-utca) 3. 5284

HIREK

Nordau utolsó napjai

Nordau leánya, aki tehetséges festőművész, apjának utolsó napjairól a következő megfigyelést közölte a napokban:

December végén atyám már teljesen elvesztette életkedvét. Nagyon kizozta az erős szívverés és maga is érezte, hogyan hagyja el az erő testét, amelynek egészségét közel két évi betegség már aláasta. Nem hagyta el többé szobáját és ez még jobban elkedvetlenítette. Vasárnap, január 14-én kénytelen volt ágyba feküdni. Légzési nehézségei nagyon bántották, de erős szelleme nem hagyta magát legyőzni. Anyám, aki egy percig sem hagyta el betegágyát, naponta felolvasta neki a postát és az egész világról érkező újságokat és segített neki levelezésében. Ha testvérem és én hazatértünk, apáknak most is, mint egyébkor, a nap minden mozzanatáról be kellett számolnunk; minden érdekelt és ilyenkor fájó mosoly tilt ajkain. Reggelenként nem feledkezett meg szíamí macskánk etetéséről, amelynek társasága mindig örömet szerzett neki. Azzal a gyöngédséggel szerette, amellyel mindent besugárzott, ami él, gyöngé és elhagyott. Az orvosok gondterhes arca megfélemlített bennünket; de kinek van bátorsága a szerencsétlenséget előre elképzelni?

Apánk napról-napra gyengébb és gyengébb lett. Legkegyetlenebb teljes álmatlansága volt, amely ellen szivgyengesége miatt nem lehetett altatószereket használni. Folyton köhögő, fűtülő lélegzését gyakran rettenetes köhögési rohamok zavarták. Atyánk minden kívánását rögtön teljesítettük. Leírhatatlan a hűség és odaadás, amellyel őt dr. Marmorek és dr. Jacobsohn kezelték és ápolták. Csaknem egész nap nála voltak, speciálistákat hívtak, kipróbáltak mindent, minden módját a modern orvostudomány. Atyám semmiféle kezelés alól nem vont ki magát, de tudta, hogy hiába minden — mint élesen látó orvos maga figyelte betegségének minden fázisát és nem is akart már tovább élni. Két év óta akkora lett benne az elkeseredés, hogy művét befejezetlenül kellett hagynia, hogy tehetetlenül áll a világ kegyetlenségeivel és ocsmány hajszáival szemben, hogy ezt az elkeseredést az őt körülvevő szeretet sem tudta enyhíteni. A halálra lelkeinek fenséges magasságából tekintett alá.

Szombaton, január 20-án érezte, hogy közeleg a vég. Csendes lett, megszüntek szenvedései, de elmúltak reményei is. Szívműködése mind gyorsabb lett és tüdeje kapkodva küzdött egy kis levegőért. Délután eljött unokája, nővérem kis leánykája, a nagypapa legnagyobb öröme, hogy utoljára árássa gyermekei mosolyát apánkra. Es apa örült, hogy őt még egyszer láthatja és bevészte emlékébe bájos arcozóját. Este mindnyájunkat maga köré gyűjtött; anyánkat, nővéremet, vejét, engem és legjobb barátjait. Mindenkitől elbucszott, átölelt bennünket, hosszan, szólanul — és behunyta szemét. Ajkai többször mormolták: „Bevégeztetett” és többet már nem szenvedett.

Vasárnap nem tudott már beszélni, de megérezte az anyám és az én ottléteimet, akik ágyánál ültünk. Este elvesztette öntudatát. Egész éjjel csak fájdalmasan hörgő lélegzése ütődött fülünkbe és 1 óra 5 perckor Nordau megszűnt élni.

Ő, aki mindig másoknak élt és sohasem gondolt magára, még halálában is egy utolsó fényugárt akart vetni azokra, akiknek oly sokat adott. Megszabadulva minden görcsös feszültségtől, arcának nemes, finom vonalai még jobban megijódtak, mintha a szépség utolsó vízióját akarná nekünk hátrahagyni. Semmi sem hasonlítható annak az elefántosontkeménységű arcnak nemességéhez és tisztaságához, amely itt előttünk nyugodott örök békeségben. A fehér halotti ruha és a talisz még csak fokozta a profétaarc tiszta kifejezését és glóriás tekintete mintha azt mondta volna: „Lássátok, a legmagasabb Fenség tölt el fényével. Ne sirassatok! En boldog vagyok bennetek, közöttetek.”

— Lenin állapota súlyosbodott. Moszkvából jelentik: Lenin állapota súlyosbodott. A beteg a paralízis tünetjeit mutatja.

— Ujra működik a váradi lakáshivatal. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Az itteni lakáshivatal pár heti szünet után megint megkezdte működését. A lakáshivatal új vezetője Fildán József városi fogalmazó lett.

— Pintér Böske idegstanatóriumba szállították. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Pintér Böske, az ismert nagyvárad színház ismert primadonnájáról, a napokban kínos szenzáció kapcsán emlékeztek meg a lapok. Az öngyilkos váradi ezredes ügyével összefüggésben a sikkasztó Manu ezredes és Pintér Böske ismeretése is vizsgálat alá került és tegnap a 16. divízió parancsnoksága közműnyelvében közölte, hogy az ezredes szereplésének ama körülményeire is kiterjeszti a vizsgálatot, amelyekben Manu a sikkasztott pénzt elköltötte. Szerdán lefoglalták Pintér Böske összes értékeit, amelyeket a művész egy váradi bank treszójában őrzött. A kínos affér megvisselte a primadonna idegeit, aki este még eljátszotta szerepét a „Hermelinesőben”. Csütörtökön reggel a szobaleány észrevette, hogy Pintér Böske révetegen fekszik párnán és hangosan, gépiesen számol. Orvost hívatott, aki elszállította a Rác-féle idegstanatóriumba. Az ideggyógyászok megállapították, hogy Pintér Böske hisztériás idegösszeesést kapott, amely azonban nem súlyos természetű.

— Viz alá került két regáti város. Bukarestből jelentik: Az árvíz a regáiban tovább terjed, Buzaunál az áradás elvitte a Buzau—Nehoiasi vonalon levő nagy vashidat. Veszélyben van a Buzau város mellett levő nagy vasúti hid és több más új hid. Nehoiasiiban az árvíz sok házat elöntött, több ember elpusztult. A város összes pincéi telve vannak vízzel. Barlad városi vasúti negyedét elmosta az ár. A kár itt rendkívül nagy, mert a gabonarakarok a hid alatt vannak és ezekben többszáz vagon gabona volt beraktározva. Braila-megyében száz hektárnyi terület van víz alatt. A víz itt egy méternél magasabb. Temesvár—Bukarest között a forgalmat helyreállították. A Simpron tegnap rendszeren elindult.

— A fizetek új fizetése. Bukarestből táviratozzák: Csütörtökön reggel 10 órakor a hadügyminisztériumban tanácskozás volt a katonatisztek fizetése ügyében. Elhatározták, hogy a felemelt fizetéseket április elsejétől folyósítják. Megállapították a fizetéseket részletesen is, amelyek a következők: Hadnagy 3000 lei, főhadnagy 3200, százados 3330, őrnagy 3500, alezredes 3670, ezredes 4150—4500 és tábornokok 5 ezertől 8 ezer leig terjedő fizetést kapnak havonként.

— Megszöktek a marginerii fogház őrei. Bukarestből jelentik: A marginerii fogház őrszemélye, amelyet két hónapja nem váltottak fel, tegnap kivétel nélkül elhagyta helyét és együttesen elatott Ploestibe, ahol jelentkezett a hadkiegészítő

Heti naptár

5683. Adár 29. Szombat. (Sábbat pársát háchódés.) Ujholdkihirdetés. Rós-chódés niszán: vasárnap.

Szombat beköszöntése: Temesvár 6 óra 35 perc, Kolozsvár 6 óra 25 perc, Brassó 6 óra 15 perc.

Szombat vége: Temesvár 7 óra 30 perc, Kolozsvár 7 óra 25 perc, Brassó 7 óra 10 perc.

Szidra: Vájákhél-P'kudé. Mózes összehívta a népet s kihirdette előttük Isten parancsát a szentélyépítésről. Annyi aranyat és ezüstöt hoztak, hogy a dolgozó mesterek már panaszkodtak, hogy nincs mit csináljanak a sok fölösleges adománnyal. Csak Mózes parancsa tudta beszűkíteni a további adakozást. A midrás szerint azt mondta a népek, hogy takarékoskodjon áldozatkésztségével, mert az idők végén nagyobb szükség lesz rá.

Háftár: „Bárlson b'echád táchódés”. (Jechezkel 46.) A proféta hirdeti testvéreinek a száműzetésben az újraépítendő szentély méreteit és szertartásait. Jelen szakasz elején beszél a Megváltás hava, niszán első napján bemutatandó áldozatokról. Ezért olvassák minden évben a rós-chódés niszán előtti szombaton.

parancsnokságnál felváltás végett. A fogházba bezárt háromszáz foglyot ezalatt nem őrizte senki. Ploestiből azonnal két automobilon katonaság indult el a főügyész, a prefektus és a térparancsnok kíséretében Margineribe, ahol mindent rendben találtak, mert a foglyok nem vették észre őrök távozását.

* Házasság. Dax Sevi Négerfalva, Fischmann Feisch Mezőtelegd jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Dux Blimi Négerfalva, Vohlberg Vili Sálemed jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Izsák Zoltán Magyarberkes, eljegyezte Friedmann Zsenikét Dánfaluról.

* Apuskám, hogyha majd én is nagy teszek, — Kedvenc likőröm lesz Szilágyi Triple Sec.

— Miért drága a husvétii cukor. (Levél a szerkesztőhöz.) Igen tisztelt Szerkesztő ur! A közeledő husvétii ünnepek alkalmából egy aktuális kérdést fogok fölvetni. Miért kell a sel peszach cukrot nekünk hívő zsidóknak a rendes árnál husz százalékkal drágábban megfizetnünk? Érthetetlen ez előttem, különösen amikor tudom, hogy a surányi cukor béksidőben alig néhány százalékkal volt drágább. A surányi cukorgyár a sel peszach készítményeihez elkülönített gyárhelyiséget vett igénybe, külön gépekkel. A felügyelet minuciózus volt és költséges. Érthető, ha valamivel megdrágult az ünnepi cukor. Értethető az is, ha ma megdrágul a husvétii cukor, de mi indokolja a husz százalékos drágulást? Mert a Roman városából idehozott cukor ára ma külön-külön harmincnyolc lei, szemben a rendes árral, amely harminc és harminckét lei között ingadozik. Tudjuk, hogy a kevésbé vallásos elemek is Pészach ünnepnapjain a hagyományos kosztot akarják élvezni. Azt lehet állítani, hogy Erdély és Bánát és a felvidék zsidósága, amelynek lélekszáma meghaladja a háromszázszázot, nagyon csekély kivétellel élelmezés tekintetében megtartja a rituálét. A cukor tehát, mint elsőrangú fogyasztási cikk, nagy tömegekben fogy. Ha tehát kis hányaddal is drágább a „sel peszach” cukor, ez így is hatalmas összeget jelent a kereskedelemnek, kérem megengedjen: mi indokolja mégis a nagy árdragítást ezen a téren?

Nem hiszem, hogy a Romanban levő cukorgyár külön sel peszach gyárat rendeztetett volna be, az sem bízható, hogy az ottani rabbinak milliós honoráriumokat kell adni a felügyeletért. Annál kevésbé hiszük ezt, mer beavatott forrásból egy értesülök, hogy a roman sel peszach cukor a gyárban mindössze kiölnkint ötven banival drágább a rendes áránál. En egy triviális szótól nem riadok vissza és megmondom, hogy legalább is lelkiismeretlenség, amit ott a hívő zsidóság rováására elkövetnek. Cluj, 1923 március 15. Teljes tisztelettel Schwarcz Ignác nyomdász.

— Leégett a jasi villamosmű. Jasiból jelentik: Ma éjjel hatalmas tüzvész dühöngött a városban, amely elpusztította a villamosműveket. A tűz átterjedt a petróleumraktárakra, ahol 6000 kilogram nyerskőolaj elpusztult. A tüzoltók hősiességű áldozással megmentették a Diesel-motorokat. A közuti vasut beszüntette üzemét.

— Lányi Ernő temetése. Szabadkáról jelentik: Az egész város nagy részvéte mellett temették el tegnap délután Lányi Ernőt. A temetés ideje alatt az üzletek zárva voltak.

* Várady Honka táncakadémiján, a kat. gimn. tornatermében (Farkas-utca 2.) új katonai nyilak felnőttek és gyermekek számára. Diákok és tisztviselők a régi nagy kedvezményben részesülnek. Magánkolonok felnőttek és gyermekek részére, valamint balletiskolára beiratkozni Rózsa-utca 4., földszint 4. és az iskolában lehet. Magánórák. Két óra alatt bármely táncot megtanulhatja 9—12 figurával. Minden vasárnap este fél 9 órai kezdettel fillérestély a kitűnő Jazz-Band zenekarral.

* Legelőnyösebben vásárolhat Clujon az újonnan megnyitott Izsák Testvérek női divat- és rövidáruházában (Ferencz József-utca 63). Elsőrendű kelengyevászon Lei 36, cerna grenadin minden színben Lei 72, 120 cm. széles gyapjuszövet minden színben Lei 132, női- és férfiharisnyák Lei 15-50, stb., itt fel nem sorolt árak a legolcsóbb árban.

* Salon „Modelles Elegantes” Mikó-utca 30. Eredeti modellruhák és kabátok állandó kiállítása. Kosztümök, köpenyek, estélyi és látogató ruhák. Rendelések mérték után a legpontosabb kivitelben.

KÖZGAZDASÁG

Megalakult a kolozsvári városépítkezési bizottság

Értekezlet az iparkamarában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az építőipar súlyos válsága akuttá vált jelensége Románia közgazdasági életének. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara és a különböző testületek már régen akciót indítottak a romániai építkezési pangás és az ennek egyik következményeként fellépett lakáshiány megszüntetésére.

Az összes eddig tartott tanácskozások és akciókból azonban, — amelyeknek eddig nem sok gyakorlati eredményük volt — jelentőségénél fogva messze kimagaslik az a nagyjelentőségű tanácskozás, amelyet szerdán délután a kereskedelmi és iparkamara tanácstermében tartottak és amelyen beható tanácskozás után megalakult a kolozsvári városépítkezési bizottság.

A bizottság szervezete

Az értekezletre, amelyet Negrutiú János, a kereskedelmi és iparkamara elnöke vezetett, az összes szaktestületek és hatóságok meghívást nyertek és ezek csaknem kivétel nélkül képviseltették is magukat. A katonai parancsnokság képviselőiben Roman ezredes jelent meg a tanácskozáson, amely a város építkezési bizottságába a katonaság reprezentánsán kívül a GyOSz, a Munkaadók Szövetsége, az ipartestület, a Sfatul Negustoresc, a háztulajdonosok és bérlők szövetsége, a városi tanács, az építőszövetség, az EGE és a Reunirea képviselőit választotta be.

A kaszárnyák még szükség-lakások sem lehetnek

Az értekezlet első programpontja annak megvitatása volt: milyen feltételek mellett lehetne a tervezett lakások felépítéséig, illetve átalakításáig a kaszárnyákba a kitelepített lakásokat ideiglenesen elhelyezni.

Roman ezredes kijelentette, hogy a kaszárnyák még szükség-lakásokul sem használhatók fel, mert azok jelenleg is túlszáfoltak és a tiszték, valamint családtagjaik elhelyezése is nagy nehézségekbe ütközik. A lakásinség gondja a katonai parancsnokságokat is foglalkoztatja. Bizonyítéka ennek a Petala tábornok elnöke alatt Bukarestben működő Cercul Economie al Ofiterilor, amely tiszt-lakások építését vette programjába, de tényleges eredményeket eddig a belföldi tökehiány miatt nem mutathatott fel. Roman ezredes külföldi érdekelt-ségeket keresett meg az építkezések finanszírozásáért, Anglia azonban eddig még nem válaszolt, Csehszlovákia pedig, amelynek pénzügyi érdekelt-ségei hajlandók volnának az akció finanszírozására, nagyon súlyos feltételekhez kötötte a hitel folyósítását.

Craic Kolozsvár város pénzügyi tanácsosa bejelentette, hogy a város vezetősége nem is gondolhat új építkezések végrehajtására, mert az április 1-én életbelépő új adótörvények miatt bevételeit nem fokozhatja és még kölcsönt sem nyújthatna lakásépítési akciókhoz.

Építkezési kényszer a bankokra és vállalatokra

Balázs Gyula iparkamarai főtitkár indítványozza: keressen a bizottság módot arra, hogy az 5 millió felüli alaptőkéjű bankokat, részvénytársaságokat és vállalatokat az új törvény értelmében kényszerítsék saját székházak és tisztviselőik részére lakások építésére. Csehszlovákia példájára hivatkozik, ahol a pénzintézetek és nagyvállalatok a meglévő és több helyiségből álló lakások és üzlethelyiségek megvétele helyett új épületek létesítésével helyezkedtek el és a Pozsonyban fiókot felállított 13 bank 50 hatalmas új épületet épített.

Az építkezés akadályai

Az értekezlet beható vita után a kolozsvári építkezési kampány megindulásának legnagyobb akadályát az olcsó tökehiányban állapította meg. A pénzintézetek nem adnak hosszulejratú jelzálog-kölcsönöket. A másik kerékkötője az építkezések intenzív megindulásának az a körülmény, hogy az építendő — ha nem üres telket építet be — az építkezés tartamára nem tud lakást adni lakóinak.

Ezért volna fontos a barakkszerű szükség-lakások építése.

Gyakorlati eredmények

A bizottság elhatározta, hogy a kormánytól az olcsó vasúti fuvardíjak kedvezményét kéri az építkezési anyagok szállításánál és lépéseket tesz, hogy az állami építkezéstől visszamaradt anyagokat olcsó áron bocsássák az építettek rendelkezésére. Felírta a kormányhoz, hogy az építkezési anyagok előállításával foglalkozó iparvállalatok és gyárak (cement, téglá, üvegyár, faipari üzemek) részére, amelyek földgázt használnak üzemükben, olcsó földgázárakat állapítson meg.

Intervenálni fog a pénzintézeteknél, hogy olcsó építési kölcsönt bocsásson az építeni szándékozók rendelkezésére, a Banca Nationalát pedig felkéri, hogy a megalakult és alakítandó építkezési bizottságok és az iparkamarák garancia mellett adjon olcsó, illetve visszleszámitolási hitelt.

A bizottság végül elhatározta, hogy a lakásépítkezés céljából alakult érdekeltségeket egyesíti és ezért felhívja az összes ilyen célú alakulatokat, hogy működésüket és azok eddigi eredményét közöljék a kereskedelmi és iparkamarával.

Az iparkamara közgyűlése. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöksége és különböző bizottságai most készítik elő a valószínűleg márc. 25-én tartandó közgyűlés tárgysorozatát. A közgyűlésen az új költségvetés megállapításán kívül az erdélyi és bánáti hitelezői védegyelet, a kolozsvári választott bíróság és az iparkamara vagyonának átvétele kérdésében fognak dönteni.

A dési iparosegylet közgyűlése. A dési Polgári és Iparosegylet március 18-án tartja meg rendes évi közgyűlését.

A dési vásárok és az idegen kereskedők. Részletesen beszámoltunk annakidején arról az akcióról, amelyet a dési kereskedők indítottak a vándorkereskedőknek a vásárok látogatásától való eltiltására. Megirtuk, hogy Caciula Miklós titkár helyszíni vizsgálata alapján a kolozsvári kamara javasolta a dési prefekturának, hogy a súlyos adókat fizető állandó kereskedők érdekében tiltsa el a vándorkereskedőket és gyorsos tótokat a hetivásárok látogatásától. A kamara javaslatát a dési prefektúra részletes jelentés kíséretében végleges döntést végett felterjesztette a kereskedelemügyi minisztériumhoz.

Megdézsmálják a szilágysomlyói kereskedők csomagjait. Szilágysomlyó és vidékének kereskedői panaszos beadványban közölték a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarával, hogy a Szilágysomlyó és Nagyvárad között közlekedő vonatokon a podgyász-kocsiban elhelyezett áru-küldeményeket következetesen fosztogatják. A vonatkísérő nagyváradai személyzetet Székelyhidon leváltják és a gyors kezelést és átadás következtében az új személyzet nem veheti át a podgyászokat suly szerint. Ennek eredménye, hogy a csomagokat kivágják, megdézsmálják és a bálákat újra visszavarrják, mintha sértetlenek volnának. A szilágysomlyói kereskedők arra kéri a kamarát, intervenáljon a CFR. kolozsvári igazgatóságánál, hogy Nagyváradról Szilágysomlyóig külön kíséret utaztasson a podgyász-kocsiban, aki személyesen legyen felelős a küldeményekért. Az iparkamara a kereskedők sérelmének orvoslására megtette a szükséges lépéseket.

A kolozsvári választott bíróság kérdésében a kereskedelmi és iparkamarában csütörtökön folytatják dr. Negrea professzor tervezetének részletes tárgyalását. A tárgyalások kedvező mederben haladtak előre és a kolozsvári választott bíróság megszervezése biztosítottnak látszik. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara csütörtöki értekezletét az idő rövidsége miatt nem tudta befejezni és dr. Negrea egyetemi tanárnak a kolozsvári választott bíróságról szóló szabálytervezetét nem tárgyalta le egészen. A bizottság elhatározta, hogy március 17-én, szombaton délután, folytatja tanácskozását.

Tarifaemelés a CFR.-nél. Bukarestből jelentő tudósítónk: A közlekedésügyi minisztériumban tárgyalások folynak a jelenlegi vasúti díjszabásnak 25 százalékos emeléséről. Az előkészítő munkálatokat már be is fejezték. Aziránt még nem döntöttek, hogy az új díjszabást április, vagy május elsején léptetik-e életbe.

Valutapiac március 15-én. Bukarest. Devizák: Páris 1322, London 1038, Newyork 220, Roma 1050, Zürich 41-25, Prága 660, Bécs 31-50, Berlin 110, Budapest 7-50.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 258—258, Newyork 537—537 háromnyolcad, London 2537—2524, Páris 3277—3285, Milano 2570—2575, Prága 15-95—15-95, Budapest 17-25—17, Belgrád 540—552-50, Bukarest 2-45 (a zárlat hiányzik), Varsó 118—118, Bécs 74—74 ötnyelcad, Bécs bélyegzett 75—75.

Páris. A párisi tőzsdényitáznál a lei kurzusa 7-75 volt, zárlat hiányzik.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfo-lyamai: Belgrád 3150—3350, London 14.625—14.925, Milano 148—154, Newyork 3110—3185, Páris 188—198, Prága 9025—9225, Varsó 650—750, Bukarest 14-50—15-25.

Meghívó. Az „Iris” Román Kerámiai Ipari Részvénytársaság Cluj-Kolozsvár I. üzleti rendes közgyűlését március hó 25-én d. e. 11 órakor tartja meg a Calea Regele Ferdinand 38 (Banca Agrara épület) sz. alatti hivatalos helyiségeiben a következő tárgysorozattal: 1. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1922. évi üzlet eredményéről. 2. Határozathozatal a mérleg megállapítása, a felmentvény megadása és a tiszta jövedelem felosztása iránt. 3. Az alapszabályok módosítása. 4. Az igazgatóságnak 3 új taggal 2 évre leendő kiegészítése. 5. Felügyelőbizottság választása. Erre a t. részvényeseket azzal a figyelmeztetéssel hívjuk meg, hogy a közgyűlésen csak az gyakorolhat jogokat, aki a részvényeket e hó 23-án déli 12 óráig a Banca Agrara, vagy az Erdélyi Bank és Takarékpénztár pénztáránál letette. Az igazgatóság jelentése, a mérleg és eredmény számla a társaság üzleti helyiségeiben e hó 19-től közzemlére lesznek téve. Cluj, 1923 március hó 15-én. Az igazgatóság.

Meghívó. A Városi Téglaiipar R. T. Cluj-Kolozsvár VI. üzletési rendes közgyűlését március hó 25-én d. e. fél 11 órakor tartja meg a Calea Regele Ferdinand 38. (Banca Agrara épület) alatti hivatalos helyiségeiben a következő tárgysorozattal: 1. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1922. évi üzlet eredményeiről. 2. Határozathozatal a mérleg megállapítása, a felmentvény megadása és a tiszta jövedelem felosztása iránt. 3. Felügyelőbizottság választása. Erre a t. részvényeseket azzal a figyelmeztetéssel hívjuk meg, hogy a közgyűlésen csak az gyakorolhat jogokat, aki a részvénye-

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

öltönyök,
felöltők,

1433

fiuruhák,

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Főter 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

* Targu-Mureson (Marosvásárhelyen) az Uj Keletre előfizetni dr. Erdélyi „Ideal” illatszer-tárában lehet.

A valódi

Megérkezett!

ORTODOX HUSVÉTI
SURYANI CUKOR és csakis

Bermann Wolf

nagykereskedőnél Cluj, Szé-
chenyi-tér 39 alatt kapható.

Husvéti egyéb cikkek is már raktáron van-
nak. Kérek sürgős rendeléseket. 1493

Péntek

ket e hó
vagy az E
táranál let
és eredmé
e hó 19-től
március hó

Felelős

SZIN

Péntek: A

bérlés

Szombat dé

előadás

Szombat: es

helya

Szombat est

goria

(Ujdo

Prem

Vasárnap d

lépés

Vasárnap es

helya

Vasárnap es

2-ods

dienc

Hétfő: A B

R. H

Nem

Izsó,

(Prem

Kedd: A

Napi

* Köz

nagy előad

Bajac

Állandó ostro

megnézni. A

hat előadásra

jegyit csak

Csikó

Arakkal ker

Az óreg csú

akinek ez e

Gyil

színház a sz

Budapesten

fantazmagor

Taray Ferenc

drámai mű

egyaránt ige

színházat. A

lesz a premi

Guthy Soma

lán-jának. A

s azt premi

jel ugyancsa

ismétlik me

Egye

ves N5. A

szépséges L

drámai erjé

Urán

Apollo-Film

Rab. Victor

repekben: a

népszerű Po

Apollo

Az Ufa-gyá

a nagyszerű

niája I-II.

! Olcsó b

Feue

Lan

hasznait z

Tg.-Mures

Favo

Megé

Vasárn

ket a hó 23-án déli 12 óráig a Banca Agrara, vagy az Erdélyi Bank és Takarékpénztár pénztáráról letette. Az igazgatóság jelentése, a mérleg és eredmény számla a társaság üzleti helyiségében a hó 19-től közszemlére lesznek téve. Cluj, 1923 március hó 15-én. **Igazgatóság.**

Felelős szerkesztő: DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA R.-T.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor:

Péntek: A Bajadér. (2-odszor. Premier helyárrakkal. béreltszűnetben.)
Szombat délután 3 órakor: És Pippa táncol. Ifjusági előadás olcsó helyárrakkal. (Előadó Földvári György.)
Szombat: este 7 órakor: Bajadér. (3-odszor. Premier-helyárrakkal. Béreltszűnetben.)
Szombat este 11 órakor: A Gyilkos álarca. (Fantazmagória 8 képből. Ujdonság először. Az Oroszlán. (Ujdonság először.) Audencia (Ujdonság. először. Premier-helyárrakkal.)
Vasárnap d. u.: A Csikós. (Szentgyörgyi István főlépésével. Olcsó helyárrakkal.)
Vasárnap este 7 órakor: A Bajadér. (4-edszer. Premier-helyárrakkal. Béreltszűnetben.)
Vasárnap este 11 órakor: A Gyilkos álarca. (Ujdonság 2-odszor.) Az Oroszlán. Ujdonság 2-odszor. Audencia. (Ujdonság 2-odszor) Rendes helyárrakkal.)
Hétfő: A Bajadér. (Második bemutatás előadás.) Odette: R. Halász Baba. Radjami-Réthely. Marianna-Neményi Lili, Napoleon-Berky József, Fülöp-Izso, Pincinette-Leóvey. Premier-helyárrakkal. (Premiere-bérelt 39. szám.)
Kedd: A Bajadér. (6-odszor. Rendes helyárrakkal. Napi bérelt 108 szám C.)

* Központi télikertben minden este 9 órakor nagy előadás. Beléptidij nincs. 1425

A színházi iroda hírei:

Bajadér—minden este. A színház pénztára Állandóstrom alatt vannak. Mindenki Bajadér-t akarja megnézni. A színház azonban egyelőre csak az első hat előadásra járulást adja a jegyeket s a további előadások jegyeit csak vasárnap reggel 9 óráig lehet megváltani.

Csikós—délután. Vasárnap délután olcsó helyárrakkal kerül színre Szigligeti színműve, a Csikós. Az öreg csikóst most is Szentgyörgyi István játssza, akinek ez egyik legparádásabb alakítása.

Gyilkos Álarca. Nagy ambícióval készül a színház a szombat éjjeli premierére. Hevesi Sándornak Budapestben szenzációs sikert aratott új 8 képből álló fantazmagóriáját, a Gyilkos álarca-ot fogják színészeink Táray Ferenc rendezésében bemutatni. Az izgalmas drámai mű előadása művészi és technikai szempontból egyaránt igen nehéz és érdekes feladat elé állítja a színházat. A Gyilkos álarca-ozal egy előadás keretében lesz a premiere két kacagtató bohózat-ujdonságnak: Guthy Soma Audencia-jának és Harsányi Zsolt Oroszlán-jának. A szombat éjjeli előadás 11 órakor kezdődik s azt premiere-helyárrakkal tartják meg. Vasárnap éjjel ugyancsak 11 órai kezdettel rendes helyárrak mellett ismétlik meg a három ujdonság előadását.

Mozgók műsorai:

Egyetem mozgóban. pénteken a Smaragd-köves Nő. Az Új-Gyarak filmjátéka. Főszerepben: a szépséges Lya Mara. Szombaton a francia Pathé-gyár drámai erejű, családi regénye. A Mult emlékei.

Uránia mozgóban: pénteken-szombaton az Apollo-Film-vállalat nagyszerű ujdonsága: A Cayenni Kab. Victor Hugo világhírű regénye nyomán. Főszerepben: a kitűnő filmszínész, Friedrich Zeltnik és a népszerű Puffi, Huszár Károly.

Apollo mozgóban: pénteken A Szenvedély Vihara. Az Új-gyarak nagyhatású életképe. Szombat-vasárnap a nagyszerű történelmi látványosság: A Sasok Aggónája I-II. rész.

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és rövid áru háza
Feuerstein J. Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

Lang & Comp. termény, liszt, gabona, új és használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölcsönzés!
Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 280. 1446

Favorit csokoládéja előzetes pénzbeküldés mellett, lei 130.— pr. kg Cluj, Calea Victorei 99. Nagyobb vételnél kedvezmény. Kivánatra **העשר** szám. Telefon 2—71

Megérkeztek !! 1468 Lloyd 1410 Tavaszi női kabátmodell ujdonságok! **Megérkeztek !!**
Vasárnap délután divatkiállítás! **BAUMZWEIG** női és férfi konfekció üzletébe
Calea Regele Ferdinand 34 Uránia mozgóval szemben

Pályázat
Az ibaşfalai (Erzsébetváros) orth. izr. hitközség azonnali belépésre kiscsaládu **ימודל קורא בעל תפלה קורא** keres, aki **שוחט ודורק** is legyen. Havi fizetés 1200 lei, természetbeni lakás, két ol fa, teljes sechite és a szokásos mellékjövedelem. Képesítés (3 orth. rabbítól) kor és családi állapotot feltüntetve okmányokkal felszerelt pályázatok azonnal alolított előjárásához küldendők. Költség csak meghívott részére térítettik meg. Ibaşfalau, 1923 március 14. Az ibaşfalai orth. izr. hitközség előjárósága. 5285

Pályázat
A baia-marei Talmud Tóra Egylet keres két-három szigoruan vallásos **יורה דעה** tanítót, kik **חומש רש"י** képzettséggel bírnak. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok **דאמאנט דעזס** főgondnok ur címére Baia-Mare küldendők. 5287

Pályázati hirdetés
A cluj-i Sasz Chebra pályázatot hirdet előmunkozóra, **בנין תעשייתית** javadalmas megegyezés szerint. Pályázatok az egyleti elnökséghez küldendők **דיק** Jakob ur címére.
Cluj-Kolozsvár, 1923 március 12.
Janovitz Farkas
curator

Zsák, Zsineg, Ponyva 1874
Havas Dezső Timişoara.

„Barzel“ Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasútlelet Telefon 10-49.

Szeszkereskedők és likörgyárosok!
Az összes szeszadó nyomtatványok román nyelven sajtó alatt vannak. A napokban korlátlan mennyiségben raktáron lesznek.
BOROS könyvnyomda Cluj, Cal. Reg. Ferd. 2. Telefon 10-83

Legcsinosabb férfi ruhák készülnék jutányos árak mellett
Salamon Mózes és Király szabóknál 5286
strada Regina Maria (v. Deák Ferenc-u.) 33

Lupényi kőszínenet darabos rostált akna és apró eredeti bányáiban — prompt szállít
RÓZSA & FEHÉR
Timişoara az Urikány-Zsilyölgyi Kőszénbánya R.-társ. Bányát és Délerdély kizárólagos képviselője **Petroşeni** Interurban telefon No. 41

BERSON
GUMMISAROK és GUMMITALP
Tartósság és tartósság mint bőr! Legjobb és nedveség és hideg ellen!

Sándor
férfidivatkülönlegességek

LANCZET M. FIAI
FÜSZER, VAS, RÖVID-ÁRU. Sürgőnycim: LANCZET. Telefon interurban 511. Tg.-Mures. 1445
Engros

RIESEL ÉS WIDER
szalámigyárában Sibiu, str. Ocnei 41
Szállítások postán és vasuton pontos és elsőrendű kiszolgálás mellett. Sürgőnycim: „Koser“ Sibiu.

... (partial text)

ezett!

... (partial text)

Wolf

... (partial text)

... (partial text)

1493

APROHIRDETÉSEK

Aprohirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lei. — Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lei. — Legkisebb aprohirdetés díja — 10 szolg — 10 lei. Jelíges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Több évi gyakorlattal bíró leány, ki gépirásban perlekt, gyorsírásban és könyvelésben is jártas, állást keres szombat megtartásával. Megkereséseket „Szerény” jelígre a kiadóba kér. 5288

Egy ügyes fiu tanulónak fizetéssel felvétetik. Remánul tudók előnyben. Dávid Hermann börtüzetben Széchenyi-tér 39. Szombaton zárva. 5291

Jó állapotban levő férfi telöltő, valamint egyéb ruhanemű Erzsébet-ut 25. sz. alatt (hátsz. az udvarban) eladó. 5292

Egyetemi hallgató vizsgázott gyógyszerészgyakorlatok kóser ellátás és fizetéssel alkalmazást keres. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelígre a kiadóhivatal közvetít. 5280

Börkereskedő segéd, ki az agrár, detail és bocsorvágásban teljesen jártas, állást keres. Megkereséseket „Nötlen” jelígre a kiadó továbbít. 5281

Marosújvár legforgalmasabb helyén kocsmának, üzletnek megfelelő ház eladó. Ertekezhetni „Lloyd Express” Szentegyház-u. 4. 5294

Mindenemű bádigos és vízvezetékszerelő munkákat legolcsóbban egy helyben, mint vidéken vállal **Frisch Samu** Cluj, Cal Motilor 143 szám.

שלמה שאלמיט Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít **Winkler Mó** szalamigyára Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és kiváncsra ingyen

Zsák, Ponyva
Vétel! 1424 Eladás!
Kölcsonintézet javítóműhely saját cégjelzésű berendezéssel **Albala Izsó** Timisoara, II Piata Traian 2. Sürgöncim: Albala, Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRUGYAR
Sürgöncim JUVAERE Cluj
Cluj, Strada Xenophon (volt Szappan-utca)
Ékszerárugyár és nagykereskedés
VESZ: legmagasabb VÁLLAL: mindenemű arban mindenemű briliáns munkát, arany és ezüstöt vitást és alakítást
Gyárt és elad mindenemű ékszerárukat
Vésnöki műterem. Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst huzalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom újonnan fényesen átalakított női **kalapszalónomat** Parisi modellek megérkeztek. Átalakításokat hozott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyászkalapok 3 óra alatt készülnek eo **Moskovits Rózsika** (Aubon Marche) Cluj, str. Memorandului (v. Unió-utca) 9. 1427

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

1447

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürnbergi, diszmű- és játékaru nagykereskedése

Nussbaum Testvérek
Tárgu-Mureş — Marosvásárhely
Telefon interurban 200. Telefon interurban 200.
Eladás csak viszonteladóknak.

ROTTMANN KÁROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
TIMIŞOARA—TEMESVÁR KIRÁLYI UDVARI SZALLITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TERMELES BORNAGYKERESKEDÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

Használt gépeket vesz, mindenféle javított gépeket szállít és javításokat eszközöl:
Hoffmann Sándor okl. gépészmérnök Cluj
Telefon 919 Székely-ut 2. szám Telefon 919

Hercules
gyermek-kocsi-gyár
modelljeinek gyári íterakata:
Szentegyház-u 8

Gyermek-kocsik
BABY
kelenbñék,
Tetra áruk!
Gyári árak!
1456 Lloyd 1208

Vidékre gyermek-kocsi-árjegyzék díjtalanul

Mégis csak legjobb a **„RASOL IDEAL“** kősnélküli borotváló por, amely az ország legrégibb gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg.-os szép kivitelű csomagolásban. 1451

5 kg. vétel franco-franco lei 120.—, kisebb mennyiségben lei 26.— kg.-kint. Hozzávaló csontkés darabonkint lei 15.—

Óvakodjunk az ártalmas összetételekből összeállított utáztatóktól. Csak az „Ideal” felírású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.

Rozsling József fodrász
Cluj, C. R. Ferd 30. (a nagy vashid mellett).

*Ma felléno sima az arcom!!
Igen meri Rozsling fele
Ideal kés nélkül berel-
valo zorrat berelvalkoztam!!*

